

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 29.06.1978, sp. zn. 4 Tz 40/78, ECLI:CZ:NS:1978:4.TZ.40.1978.1

Číslo: 9/1980

Právní věta: O nutnou obranu ide aj vtedy, ak osoba činom inak trestným odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok, ktorý je namierený proti telesnej integrite inej osoby. Nutná obrana je prípustná aj proti útoku, ktorý smeruje proti domovej slobode spôsobom uvedeným v § 238 odst. 1 Tr. zák. V takomto prípade trvá útok dovtedy, kým sa nepodarí útočníka, ktorý vnikol do domu alebo do bytu iného s úmyslom vykonať tam násilie z domu alebo z bytu vyhnať. Proti konaniu v nutnej obrane nie je nutná obrana prípustná. Konanie útočníka, namierené proti osobe, ktorá koná v nutnej obrane, treba považovať za pokračovanie v útoku bez ohľadu na to, či útok bol od začiatku namierený voči osobe, ktorá koná v nutnej obrane, alebo voči inej osobe. Osoba, ktorá koná v nutnej obrane, je preto oprávnená prekonať aj tento pokračujúci útok voči svojej osobe spôsobom, ktorý nie je zrejme neprimeraný povahe a nebezpečnosti útoku.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 29.06.1978

Spisová značka: 4 Tz 40/78

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Nutná obrana, Porušování domovní svobody

Předpisy: 140/1961 Sb. § 238 odst. 1 141/1961 Sb. § 267 odst. 1
§ 268 odst. 2
§ 269 odst. 2
§ 271 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 9/1980 sb. rozh.

O nutnou obranu ide aj vtedy, ak osoba činom inak trestným odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok, ktorý je namierený proti telesnej integrite inej osoby.

Nutná obrana je prípustná aj proti útoku, ktorý smeruje proti domovej slobode spôsobom uvedeným v § 238 odst. 1 Tr. zák. V takomto prípade trvá útok dovtedy, kým sa nepodarí útočníka, ktorý vnikol do domu alebo do bytu iného s úmyslom vykonať tam násilie z domu alebo z bytu vyhnať.

Proti konaniu v nutnej obrane nie je nutná obrana prípustná. Konanie útočníka, namierené proti osobe, ktorá koná v nutnej obrane, treba považovať za pokračovanie v útoku bez ohľadu na to, či útok bol od začiatku namierený voči osobe, ktorá koná v nutnej obrane, alebo voči inej osobe. Osoba, ktorá koná v nutnej obrane, je preto oprávnená prekonať aj tento pokračujúci útok voči svojej osobe spôsobom, ktorý nie je zrejme neprimeraný povahe a nebezpečnosti útoku.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 29. júna 1978 sp. zn. [4 Tz 40/78.](#))

Rozsudkom Okresného súdu v Žiari nad Hronom z 28. augusta 1977 sp. zn. 2 T 177/75 boli obvinení M. H. a P. H. uznaní za vinných z trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 221 odst. 1 Tr. zák., ktorého sa dopustili ako spolupáchatelia podľa § 9 odst. 2 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že 26. júna 1974 asi o 21.15 hod. v obci Lovčica-Trubín na svojom dvore zbili poškodeného P. V., ktorý vnikol na ich dvor a napadol obvineného M. H. Obvinený P. H. najskôr drevenou palicou bil poškodeného P. V., keď tento ležal na obvinenom M. H. a to aj potom, keď sa obvinený M. H. dostal spod poškodeného. Obvinený M. H. vzal lieskovú palicu a touto taktiež zbil poškodeného P. V. V dôsledku toho poškodený P. V. utrpel odreniny na hlave v parietálnej časti, pozdĺžnu ranu tvárovej časti kože, odreninu pravého nadobočia, hematómy a ľavej strane šije a pravej strane hrudníka, tržnú ranu a dlani ľavej ruky v dĺžke 3 cm, ranu kože s hematómom na pravom predlaktí; tieto poranenia si vyžiadali práceneschopnosť v trvaní 7 dní. Za to bol obvineným uložený trest odňatia slobody každému v trvaní 2 mesiacov, výkon ktorého bol podmienene odložený na skúšobný čas jedného roka.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 31. októbra 1977 sp. zn. 5 To 431/77 zamietol odvolanie obidvoch obvinených podľa § 256 Tr. por. ako neodôvodnené.

Najvyšší súd SSR zrušil na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR v prospech obvinených P. H. a M. H., rozhodnutia súdov obidvoch stupňov a rozhodol tak, že obvinených oslobodil spod obžaloby podľa § 226 písm. b) Tr. por.

Z odôvodnenia:

Proti uvedenému zneseniu krajského súdu podal sťažnosť pre porušenie zákona generálny prokurátor SSR v prospech obidvoch obvinených. Žiadal, aby Najvyšší súd SSR vyslovil podľa § 268 odst. 2 Tr. por., že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. októbra 1977 sp. zn. 5 To 431/77 bol porušený zákon v ustanovení § 256 Tr. por. v neprospech obvinených, aby podľa § 269 odst. 2 Tr. por. napadnuté rozhodnutie i rozsudok Okresného súdu v Žiari nad Hronom z 25. augusta 1977 sp. zn. 2 T 177/75 v celom rozsahu zruší a aby podľa § 271 odst. 1 Tr. por. vo veci sám rozhodol. Uviedol, že okresný súd síce správne zistil, že obvinení bili P. V. latou a palicou a že mu spôsobili ublíženie na zdraví s práceneschopnosťou v trvaní siedmich dní. Okresný súd však nebral do úvahy, že P. V. napadol obvineného M. H., povalil ho na zem a tam ho bil a že obvinený P. H. nebol schopný ubrániť svojho otca pred útokom holými rukami. Okresný súd nebral do úvahy ani podstatný vekový rozdiel medzi útočníkom a napadnutým, ani to, že obvinení P. H. a M. H. použili latu a palicu pri odvracaní trvajúceho útoku poškodeného P. V. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu nie je zjavné, ako sa súd vyrovnal s obhajobou obvinených, že konali v nutnej obrane.

Najvyšší súd SSR preskúmal podľa § 267 odst. 1 Tr. por. napadnuté uznesenie krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že zákon bol porušený v neprospech obvinených M. H. a P. H.

Krajský súd urobil chybu, keď zamietol odvolanie obvinených bez toho, aby náležite skúmal odôvodnenosť ich obhajoby. Obvinení sa tak v prípravnom konaní, ako aj na hlavnom pojednávaní obhajovali tým, že P. V. neoprávnene vnikol do ich dvora, prepadol a bil M. H. a keď mu v tom bránil

jeho syn, obvinený P. H., zaútočil aj na neho. Napokon uvideli, že ak ublížili na zdraví P. V., konali v nutnej obrane.

Z vykonaných dôkazov bolo zistené, že P. V. neoprávnene nikol do dvora obvinených a tam napadol obvineného M. H., ktorého bil rukami a povalil ho na zem, pričom mu podľa lekárskeho posudku spôsobil tržnopukčnú ranu nad ľavým jarmovým oblúkom tváre, krvnú podliatinu dolného ľavého viečka, krvnú podliatinu na hlave a pravom predlaktí, odreniny na hrudníku a dolných končatinách; následkom týchto zranení bol obvinený M. H. 10 dní práceneschopný.

Pri prepadnutí a bití volal obvinený M. H. o pomoc. Na jeho volanie ho prišiel brániť jeho syn, obvinený P. H. Keď nemohol rukami stiahnuť P. V., ktorý ležal na jeho otcovi, zobral drevenú latku, s ktorou udrel P. V. po hlave. Nato P. V. upustil od útoku na M. H. a napadol obvineného P. H. Pokúsil sa mu chytiť latku pritom ho bil rukami. Keď na viaceré výzvy, aby opustil ich dvor, nereagoval a pokračoval v útoku na P. H., obvinený M. H. udrel lieskovou palicou P. V. niekoľkokrát po rukách a tele. Až potom P. V. od útoku upustil a odišiel domov.

Podľa § 13 Tr. zák. čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený týmto zákonom nie je trestným činom. Nejde o nutnú obranu, ak obrana bola zrejme neprimeraná povahe a nebezpečnosti útoku.

Podľa tohto zákonného ustanovení je teda nutná obrana vylúčená len vtedy, ak bola zrejme neprimeraná povahe a nebezpečnosti útoku. Zákon tým zmiernil podmienky nutnej obrany a tým uľahčil jej výkon. Nepomer nutnej obrany a útoku by musel byť zrejмый, očividný, hrubý, aby bolo možné vylúčiť aplikáciu § 13 Tr. zák. O nutnú obranu by nešlo ani vtedy, keby útok už fakticky skončil a keby obvinení útok v skutočnosti odplácali, a nie odvracali. V danom prípade však obvinení odvracali od začiatku až do konca útok poškodeného, ktorý smeroval voči telesnej integrite obvinených a zároveň voči ich domovej slobode.

Obvinený P. H. na začiatku odvracal útok P. V. smerujúci proti jeho otcovi M. H., ktorý je fyzicky slabší a vekove podstatne starší (obvinený M. H. má vyše 60 rokov) než poškodený, ktorý nemal ani 34 rokov. Preto jeho konanie bolo v súlade s podmienkami ustanovenými v § 13 Tr. zák. o nutnej obrane. K nutnej obrane je totiž oprávnený i ten, kto odvracia útok, ktorý smeruje nielen proti nemu, ale aj proti inej osobe. Sám obvinený P. H., ktorý konal v nutnej obrane a teda oprávnene, bol potom napadnutý. Proti konaniu v nutnej obrane ni je nutná obrana prípustná. Takúto obranu treba považovať za pokračovanie v útoku. Obvinený P. H. bol preto oprávnený brániť sa proti útoku voči svojej vlastnej osobe, ku ktorému poškodený P. V. siahol preto, že obvinený P. H. primeraným spôsobom bránil svojho otca. Okrem toho nepochybne pokračoval aj útok P. V. proti domovej slobode obvinených spôsobom uvedeným v § 238 odst. 1 Tr. zák., ktorí boli oprávnení primeranými prostriedkami, ktorých použili, tomuto útoku sa brániť a P. V. zo svojho dvora vyhnať. P. V. spôsobil pri svojom útoku obvinenému M. H. ťažšiu ujmu, než spôsobili obvinení jemu. Preto aj z hľadiska spôsobeného následku obrana obvinených nebola neprimeraná.

Sám poškodený P. V. bol trestne stíhaný za trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 odst. 1 Tr. zák. a za trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 odst. 1 Tr. zák., avšak po podaní obžaloby Okresný súd v Žiari nad Hronom uznesením z 25. novembra 1976 sp. zn. 2 T 177/75 trestné stíhanie zastavil len preto, lebo uvedené trestné činy podliehali aboličnému ustanoveniu čl. 3 rozhodnutia prezidenta republiky z 8. mája 1975 o amnestii.

Všetky zistené okolnosti svedčia, že obvinení nevybočili z medzí nutnej obrany, že ich obrana bola útoku primeraná a že ich čin nie je trestným činom (§ 13 Tr. zák.).